

Handout – Barrierer for at indfri intentionerne med FGU

FGU Danmark offentliggjorte i foråret 2022 en række [anbefalinger for at sikre bæredygtige FGU-institutioner](#). Anbefalingerne knytter sig til indholdsmæssige, strukturelle og økonomiske barrierer i de nuværende rammer for FGU-institutionerne. Dette handout beskriver kort barriererne, som er barrierer FGU Danmark arbejder for at ændre i samarbejde med vores samarbejdspartnere, politikere samt Børne- og Undervisningsministeriet.

Strukturelle og indholdsmæssige barrierer¹

- **Ikke frit optag for målgruppen:** De unge skal målgruppevurderes af KUI for at komme på FGU. Kommunernes målgruppevurderingsandel spænder mellem 7 – 30 pct. og er i gennemsnit 16 pct. ud af den samlede gruppe af unge under 25 år uden uddannelse og job. For mange elever opleves vejen forbi kommunen klientgørende og giver den unge indtryk af, at FGU er den sidste udvej og et nederlag.
- **FGU er overreguleret:** FGU er reguleret af reglerne for statsligt selvejende institutioner. Det betyder bl.a., at FGU-institutionerne er omfattet af forvaltningsloven og offentlighedsloven. Herudover fastsætter Børne- og Undervisningsministeriet centrale mål for og styring af uddannelsens indhold, tilrettelæggelse, prøveafleggelse og censur samt evaluering. Dertil er FGU reguleret af tre retningsgivende mål samt læreplaner og fagbilag, som beskriver læringsmål for de enkelte fag og faglige temaer. Som eksempel indeholder læreplanen for dansk mere end 120 læringsmål. Reguleringerne stiller både krav om en meget individuelt tilrettelagt undervisning med fokus på den enkelte elevs sociale, personlige og faglige udvikling samtidig med, at der er fastsat et stort antal faglige mål, som er obligatoriske. De modsatrettede krav og intentioner gør det svært for institutionerne at løse opgaven.
- **Basis rummer praktiske og pædagogiske udfordringer:** Basis er etableret for at sikre løbende optag på FGU. I praksis har basis vist sig at være svært omsættelig, da det kræver store pædagogiske og økonomiske ressourcer for institutionerne. Det handler om, at elevsammensætningen på basis stiller ekstra store krav til undervisningsdifferentiering og basis kan udfordre den sociale tilknytning for eleven, da de vil opleve at være ny elev to gange i løbet af deres tid på FGU. Dertil handler det om ressourcetræk ift. lokaler og medarbejdere til basis og udfordringer med svingende holdstørrelser.
- **Alle tre spor og basis skal udbydes på alle skoler:** Det er lovgivningsmæssigt fastsat, at alle tre spor og to basisspor skal udbydes på alle FGU-skoler. Der er FGU-skoler med ned til 12 elever på en skole. Det gør det urealistisk at leve op til kravene om udbud af alle tre spor og to basisspor på hver skole.
- **Manglende kobling mellem beskæftigelses- og uddannelsesområdet:** FGU befinder sig i spændingsfeltet mellem uddannelses-, beskæftigelses- og socialområdet. Der er flere eksempler på, at der er forskellige tilgange til de unge i målgruppen for FGU, fx om egu-sporet er en kompetencegivende uddannelse, definitioner af uddannelsesparathed, mulighed for handicaptillæg mv. Hvis der ikke er en generel koordinering af de forskellige lovgivninger, kan det nemt skabe barrierer for de unge.

¹ Læs mere om baggrunden for FGU Danmarks anbefalinger for at sikre bæredygtige FGU-institutioner her: [Baggrundsnotat - hvordan får FGU flere elever i målgruppen](#) og [Baggrundsnotat - Hvordan sikres FGU de nødvendige strukturelle rammer](#)

- **Stramme regler for længde på egu-forløb:** Mange elever starter på agu- eller pgu-sporet inden de overgår til egu-sporet, fx pga. manglende praktikplads, mødestabilitet eller brancheafklaring. Det tager tid fra elevens egu-forløb, hvilket kan gøre det svært at finde en praktikplads, når kravet om 1/3 skoleforløb stadig skal opfyldes på egu-sporet.
- **Stramme regler for erhvervstræning:** FGU-elever har mulighed for 2*14 dages erhvervstræning pr. halvår. Erhvervstræning bruges i høj grad som redskab til at brancheafklare eleven, fx i forhold til at komme i praktik på egu-sporet eller komme i beskæftigelse i en virksomhed efter FGU-forløbet. 2*14 dages erhvervstræning pr. halvår er ofte ikke nok til at afklare den unge og/eller virksomheden.
- **Store krav til det inkluderende læringsmiljø:** Elevgruppen på FGU er meget differentieret. Det stiller store krav til det inkluderende læringsmiljø og den differentieringsopgave, den enkelte underviser står med for at ramme hver enkelt elevs personlige, sociale og faglige behov. Elevgruppens sammensætning og behov, sammenholdt med medarbejdernes kompetencer og med en række strukturelle aspekter ved FGU-konstruktionen (forløbslængde, krav om faglige mål, lærernormeringer, mængde/spændvidde ift. undervisernes opgaver) vanskeliggør FGU's mulighed for at skabe et inkluderende læringsmiljø².
- **FGU-eleverne er ikke ligestillet med elever på andre uddannelser:** FGU-elever kan, med en enkelt undtagelse³, ikke modtage SPS-støttetimer, hvor eleven kan få hjælp til at planlægge og strukturere hverdagen på uddannelsen. Det kan skabe unødvendige barrierer for eleven, hvis denne oplever afbrudt støtte via støttetimer i overgangen mellem forskellige uddannelser og/eller job.
- **Ingen koblinger mellem grundskole og FGU:** Der er ingen lovgivningsmæssige bindinger mellem grundskolen og FGU og eleverne i grundskolen bliver ikke introduceret til FGU på lige fod med de øvrige uddannelsesmuligheder. Det risikerer at medføre, at de unge anser FGU som sidste udvej og som et nederlag i stedet for at skabe perspektiver for elever, som har brug for en alternativ vej fra grundskolen mod en ungdomsuddannelse eller job. FGU indgår i kvalifikationsrammen for livslang læring og er dermed et uddannelsesstilbud på lige fod med de øvrige uddannelser i uddannelsessystemet.
- **Manglende fleksibilitet i overgangen fra FGU:** Der er ingen lovgivningsmæssige bindinger for samarbejdet mellem FGU og aftagerinstitutionerne/-virksomhederne i forbindelse med elevens overgang fra FGU. Risikoen er, at eleven selv skal håndtere overgangen, hvilket øger risikoen for frafald.
- **Ikke et fælles datagrundlag:** Det administrative setup for FGU er tungt og bureaukratisk. Fx har FGU-institutionerne ikke adgang til Ungedatabasen, de skal anvende centralt fastlagte afgangskoder, som ikke afspejler FGU's opgave og FGU og KUI kan ikke se ind i hinandens systemer.

² [2. delrapport i evaluerings- og følgeforskningsprogrammet til FGU](#)

³ Undtagelsen består i, at der fra 1. januar 2021 er givet mulighed for at søge støttetimer til elever på egu-sporet, når de er i virksomhedspraktik.

- **Eleverne skal selv dække udgifter:** FGU-elever skal selv dække udgifter til skolehjem og AMU-kurser, hvis eleven ikke består kurset. Risikoen er, at eleven stilles ringere, hvis de ikke kan få den relevante undervisning, fordi skoleforløbet ligger for langt fra bopælen eller eleven ikke kan dække udgifterne.

Økonomiske barrierer⁴

- **FGU-institutionernes økonomi er ikke bæredygtig:** FGU-sektoren har siden opstarten i 2019 haft et markant økonomisk underskud. FGU-sektoren er kompleks, og der kan ikke identificeres mønstre for, hvilke skoler, der har underskud, har store aktivitetsfald eller høje udgifter til bygninger. Derfor er det svært at anvende kendte redskaber i taxameterværktøjskassen til at udligne utilsigtede forskelle i sektoren. Modelskoleberegninger viser, at et øget elevtal ikke kan sikre institutionernes økonomi alene. Institutionernes drift er altså ikke økonomisk bæredygtig og derved heller ikke pædagogisk bæredygtig.
- **Reformforudsætningerne matcher ikke virkeligheden:** FGU's økonomi bygger på en række reformforudsætninger, herunder ift. aktivitetsfordelingen på de tre spor. Forudsætningerne matcher ikke den reelle fordeling. Det betyder, at institutionerne får udbetalt 4.250 kr. mindre i taxameter pr. årselev, svarende til ca. 59 mio. kr. mindre årligt end forudsat i reformen (ved forudsat elevtal på 14.000 årselever).
- **FGU's bygninger matcher ikke reformens intentioner:** FGU-institutionerne modtager ikke et særskilt bygningstaxameter. En analyse af FGU-institutionernes bygningsmasse i 2020 viste, at der er et investeringsbehov i FGU-institutionernes bygninger på 1,1 mia. kr. Der er brug for, at FGU-institutionerne sikres ressourcer til at foretage de nødvendige investeringer, så bygningerne kan danne ramme om det særlige miljø og læringsmiljø, som FGU skal levere til de unge.
- **Udslusningstaxameteret er for ambitiøst:** Udslusningstaxameteret udgør 8,5 pct. af FGU's samlede taxameter, hvilket er den største andel på alle uddannelsesområder. Derfor er det afgørende, at taxameteret matcher udslusningsniveauet, så de afsatte midler tilgår institutionerne. Rammerne for udslusningstaxameteret betyder, at FGU-institutionen kun får udbetalt udslusningstaxameter for det sidste gennemførte forløb på FGU. Samtidig udløser overgang til GF+ ikke udslusningstaxameter til FGU, selvom det kan være et vigtigt element i at sikre den unges overgang til uddannelse og job.
- **Egu-sporet er underfinansieret:** Egu-sporet er et vigtigt tilbud for de unge, som ønsker en praktisk baseret uddannelse med vægt på praktik i virksomheder og mindre skoleundervisningen. FGU-institutionen modtager et vejledningstilskud pr. egu-elev. FGU-institutionerne modtager kun taxameter for egu-elever, når de er på skolen, og institutionen mister dermed indtægten, når den unge er væk fra institutionen. Det påvirker incitamenterne for at igangsætte kombinationsforløb for eleverne, som er vigtige ift. at vise eleverne mulighederne ved en ungdomsuddannelse. Økonomimodellen for sporet betyder, at FGU-institutionen modtager ca. 1/2 i taxameter for en egu-elev, hvor skoleforløbet gennemføres på FGU-skolen og ca. 1/4 for en egu-elev, hvor skoleforløbet gennemføres som kombinationsforløb sammenlignet med en agu/pgu-elev.

⁴ Læs mere om baggrunden for FGU Danmarks anbefalinger for at sikre bæredygtige FGU-institutioner her: [Baggrundsnotat - Hvordan får FGU en bedre økonomi](#)

- **Stort fald i antal elever på FGU:** Der er startet 21 pct. færre elever på FGU-institutionerne i 2021 end forventet i reformforudsætningerne og bestanden har stort set været faldende siden september 2020 (fra 11.916 elever i september 2020 til 8.588 elever i august 2022). Det faldende elevtal har stor betydning for FGU-institutionernes arbejde, idet det har medført mange personaletilpasninger, som påvirker institutionernes mulighed for at skabe et stabilt og bæredygtigt tilbud af høj kvalitet, da det er svært at langtidsplanlægge, skabe udvikling og ro for medarbejdere og elever.
- **Ingen midler til det pædagogiske måltid:** FGU-institutionerne er forpligtet til at yde et eller flere daglige måltider mad til eleverne for at fremme sundhed og god ernæring. Måltiderne er vigtige samlingspunkter hvor eleverne får næring til at lære, lærer om sunde livsvaner mv. Der er aldrig blevet afsat midler til det pædagogiske måltid.